

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน เจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคและเจตคติต่อทีมสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานโดยทีมสุขภาพ ตำบลวังไผ่ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน เจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรค เจตคติต่อทีมสุขภาพ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานโดยทีมสุขภาพ ตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานโดยทีมสุขภาพ ตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่ อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ 51-60 ปี 35-40 ปี ร้อยละ 32.0 และ 21.0 ตามลำดับ และการศึกษาส่วนใหญ่ เป็นระดับประถมศึกษา ร้อยละ 66.0 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 13.0 และ 8.0 ตามลำดับ สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ แต่งงานอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 84.3 รองลงมาคือ ม่ายหย่าร้าง และ โสด ร้อยละ 6.7 และ 5.7 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีรายได้ทั้งครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท ร้อยละ 54.3 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5,000 บาท และ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 19.0 และ 16.0 ตามลำดับ และมีอาชีพ ส่วนใหญ่คือ เกษตรกรรม ร้อยละ 43.3 รองลงมาคือ รับจ้างและค้าขาย ร้อยละ 26.0 และ 16.0 ตามลำดับ

2. ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพรส่วนใหญ่ มีคะแนนความรู้เรื่องโรคเบาหวาน อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.34 รองลงมาคือ มีคะแนนความรู้อยู่ในระดับสูง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 40.33 และจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.33 อยู่ในระดับต่ำ

3. เจตคติต่อการคัดกรองโรคเบาหวานของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าประชาชนมี เจตคติต่อการคัดกรองโรคเบาหวานระดับดี สูงสุด คือ ท่านคิดว่า การตรวจคัดกรองโรคเบาหวานเป็นประโยชน์ต่อตัวเองมาก รองลงมาคือ การตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน เป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ และหลังการตรวจคัดกรองแล้วถ้ารู้ว่าตัวเองเป็น โรคเบาหวาน เป็นสิ่งที่ได้จะได้อะไรทางป้องกันและรักษา ตามลำดับ และพบว่าข้อที่ประชาชนมีเจตคติต่ำสุด คือ เมื่อรู้ว่าจะมีการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานท่านอยากหลีกเลี่ยงให้ไกล รองลงมาคือ การตรวจคัดกรองโรคเบาหวานเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายเมื่อไม่ได้รับตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ท่านมีความรู้สึกสบายใจ และการเป็นโรคเบาหวานถือว่าเป็นปมด้อยและเป็นภาระของคนอื่นในการดูแลรักษา ตามลำดับ

4. เจตคติต่อทีมสุขภาพที่ออกให้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนมีเจตคติดี สูงสุด คือ ข้อ การพูดจาของทีมสุขภาพนี้พูดจน่าฟังและเป็นกันเองกับชาวบ้านและผู้มารับบริการตรวจ และข้อ การปฏิบัติต่อผู้มาตรวจคัดกรองปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ทีมสุขภาพมีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์ และทีมสุขภาพมาตรวจคัดกรองตรงเวลาตามที่นัดหมาย ตามลำดับ ข้อที่ประชาชนมีเจตคติต่ำสุด คือ ท่านต้องการจะออกมาตรวจคัดกรองโรคเบาหวานแต่ไม่อยากจะตรวจกับทีมนี้ รองลงมาคือ ทีมสุขภาพที่มาให้บริการหน้าตาไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ตามลำดับ

5. ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน โดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ระดับมากสูงสุด คือ เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้านสุขภาพจะมี อสม. มาบอกท่านเสมอ รองลงมาคือ ท่านได้รับทราบว่าจะมีการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานในหมู่บ้านของท่าน และท่านได้รับหนังสือ หรือคำบอกเล่าให้ไปตรวจคัดกรองโรคเบาหวานและท่านทราบว่าจะมีการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ตามลำดับ

6. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

7. ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน เจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรค เจตคติต่อทีมสุขภาพ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน โดยทีมสุขภาพตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน โดยทีมสุขภาพ ตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร มีประเด็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับความรู้เรื่องโรคเบาหวานประชาชน ส่วนใหญ่มีคะแนนความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของพิทักษ์ศิลป์ ศรีโซึ่ง (2539) ศึกษาความรู้และการปฏิบัติของประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการป่วยเป็นโรคเบาหวานในเขตรับผิดชอบสถานีอนามัยบ้านหนองจอก ตำบลเหล่าน้อย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเบาหวานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าประชาชนมีเจตคติต่อการคัดกรองโรคเบาหวานระดับมากที่สุด คือ ท่านคิดว่าการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานเป็นประโยชน์ต่อตัวเองมาก รองลงมาคือ การตรวจคัดกรองโรคเบาหวานเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ และหลังการตรวจคัดกรองแล้วถ้ารู้ว่าตัวเองเป็นโรคเบาหวานเป็นสิ่งที่มักจะ ได้หาทางป้องกันและรักษา ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของสุรภี พรหมแสง (2548) การรณรงค์เพื่อการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลหนองบัวลำพู พบว่า สาเหตุที่ประชาชนไม่ไปรับการตรวจคัดกรองโรค มาจากสาเหตุความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง การได้รับข้อมูลข่าวสาร ความสนใจในการดูแลสุขภาพในบางเรื่อง และมีเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรค เจตคติต่อทีมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

3. เจตคติต่อทีมสุขภาพที่ออกให้บริการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประชาชนมีเจตคติดี สูงสุด คือ ข้อ การพูดจาของทีมสุขภาพนี้พูดจาน่าฟังและเป็นกันเองกับชาวบ้านและผู้มารับบริการตรวจ ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของวิมล วันยะมาพร และคณะ (2540) ศึกษาเจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรคและเจตคติต่อทีมสุขภาพ พบว่า ความต้องการพยาบาลขั้นพื้นฐานผู้ป่วยเรื้อรัง หอผู้ป่วยพิเศษในโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ ด้านทัศนคติที่มีต่อพยาบาลโดยภาพรวม มีทัศนคติดีมาก

4. ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน โดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ระดับมากที่สุด คือ เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้านสุขภาพจะมี อสม. มาบอกท่านเสมอ รองลงมาคือ ท่านได้รับทราบว่าจะมีการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานในหมู่บ้านของท่าน และท่านได้รับหนังสือ หรือคำบอกเล่าให้ไปตรวจคัดกรองโรคเบาหวานและท่านทราบว่าจะมีการตรวจคัดกรองโรคเบาหวานจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย

เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของปรีชา อุปโยคิน (2548) ได้ศึกษาการรับรู้และการเข้าถึงสื่อสาธารณสุขในจังหวัดเชียงราย พบว่า การรับรู้สื่อด้านสุขภาพ พบว่า ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากมากไปหาน้อย ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ สื่อบุคคล นิตยสาร/วารสาร หอกระจายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว และโปสเตอร์ โดยแสดงความคิดเห็นว่าสื่อจะต้องมีความชัดเจน มีปริมาณข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่มาก ซึ่งข้อมูลข่าวสารมีผลต่อความเข้าใจ และการดูแลสุขภาพของตนเอง

5. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของ สำเนียง วงศ์วาน(2549) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับต่ำ ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ และระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับสูง

6. ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน เจตคติต่อการตรวจคัดกรองโรค เจตคติต่อทีมสุขภาพ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน โดยทีมสุขภาพตำบลวังไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของสุรีย์ ชันชรภักขวงษ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างภาวะโภชนาการในเด็กวัยเรียน พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพอยู่ในระดับดี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาวะสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการนางานวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานสาธารณสุขทุกระดับควรมีการประสานให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนอย่างจริงจัง โดยเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบ
2. รัฐบาลควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกองค์กรมีนโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในองค์กร และส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในองค์กรมีการให้ความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอย่างต่อเนื่องแก่บุคลากรในองค์กร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรมีการให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวานที่ถูกต้อง โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน เนื่องจากเป็นผู้นำด้านสุขภาพภายในชุมชนเอง

2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรมีการส่งเสริมพัฒนาการให้ความรู้และการฝึกทักษะของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องรวมทั้งความรู้ใหม่ๆ และวิธีการให้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและควรมีการพัฒนาทีมสุขภาพให้มีศักยภาพในการให้บริการ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเองอย่างแท้จริงทุกขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน

2. ควรศึกษาพฤติกรรมของประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน เพื่อค้นหาพฤติกรรมเสี่ยงที่จะใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการเกิดโรคเบาหวานของประชาชน

3. ควรมีการศึกษารูปแบบการดำเนินงานด้านสุขภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของชุมชน